

Урочиста Академія

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури наприкінці 2012 року урочисто відзначила **поважний ювілей – 95 років** від дня заснування.

Українська академія мистецтва була заснована у грудні 1917 року за ініціативою академіка М. Грушевського, художників В. Кричевського і Ф. Кричевського, М. Бойчука, О. Мурашка, Г. Нарбута, М. Бурачека, М. Жука, Л. Маневича, вчених Д. Антоновича і Г. Павлуцького. За роки існування Академія зазнала чимало реорганізацій та перебудов: у 1922 році отримала назву – Інститут пластичних мистецтв, 1924 року, після злиття з Київським архітектурним інститутом, стала Київським художнім інститутом.

Постановою Кабінету Міністрів України від 17 грудня 1992 року інститутові було повернуто первісну назву – Українська академія мистецтв, а згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 17 березня 1998 року вона стала Академією образотворчого мистецтва і архітектури, нині їй надано статус Національної.

З нагоди 95-річчя Академії відбулись художні виставки, конференції, презентації книг та альбомів, урочистості.

У Національному художньому музеї України з **16 листопада до 9 грудня 2012 року** експонувалась **художня виставка**, де були представлені твори з **музейної колекції НАОМА** (куратор – проректор з наукової роботи Академії О. Ковальчук). Сучасна музейна збірка Академії представляє творчі роботи відомих українських митців – професорів та викладачів за весь період існування Академії та кращі зразки академічного живопису з 20-х років ХХ століття до сьогодення. Основа колекції – невеликі, але вагомі збірки творів корифеїв українського малярства – В. Костецького, І. Штільмана, К. Трохименка, П. Волокидіна, Т. Яблонської, С. Григор'єва... Окрасою колекції є картина О. Мурашка “Портрет Енні”.

Фондове зібрання академічного живопису має кращі зразки студентських робіт, які відображають набутки художньої освіти упродовж існування Академії, особливості навчального процесу у різних майстернях, їхнє тематичне спрямування, методики педагогічної роботи.

Студентські роботи 1920-х років цікаві не лише як мистецькі пам'ятки, а й як унікальні історичні документи, що ілюструють основні засади мистецької освіти у перші роки існування Академії. За експонатами фондів можна простежити творчий шлях видатних художників, етапи їхнього творчого вдосконалення – від навчальних завдань (академічні постановки) до професійно-досконалих, за рівнем майстерності, творчих робіт. Такі твори є перлинами музейної збірки.

Невід'ємною частиною навчального процесу у різні часи існування Академії була літня практика – пленер. З 1950-х років вона проходила на мальовничих схилах Дніпра поблизу Канева. Чудові краєвиди надихали не лише студентів, а й художників-педагогів – керівників практики. Кращі пленерні етюди та академічні постановки поповнили музейну збірку.

Виступ А.В. Чебикіна на Урочисній академії
з нагоди 95-річчя заснування НАОМА

Твори, представлені на художній виставці, заявили про потужну мистецьку школу, якою є Академія, з її незмінною й послідовною орієнтацією на реалістичні традиції у мистецтві.

На відкритті виставки заступник директора Національного художнього музею України *І. Д. Ліховий* акцентував увагу присутніх на тому, що колекція творів з фондів Академії експонується в музеї вперше за багато років її існування. *“Академія цією виставкою інтегрована в Музей, – зазначив він. – Завдяки їй вдалося вивести на вищий рівень і Академію, і Музей. Вихід у світ книги “Мистецька збірка академії” до 95-річчя Академії є переконливим цьому свідченням”*.

Ректор Академії, професор *А. В. Чебикін* у своєму виступі звернувся до історії Академії, окреслив завдання, які необхідно вирішувати в мистецькій освіті: *“Історія Академії світла, висока. У мистецькому закладі працювали видатні професори, які формували академічну школу. Але й трагічна водночас – під час сталінського режиму загинули професори М. Бойчук, І. Падалка, В. Седляр... Нині ми шановуємо їхні імена, бережемо пам'ять про них: на Тернопільщині й Полтавщині встановлено пам'ятники художникам-патріотам М.Бойчукові та І.Падалці.*

Ця колекція, яка нині налічує 3 тисячі експонатів, збиралася довго, пережила нелегкі часи. Під час війни професор П. Ф. Костирко переніс

мистецькі шедеври і бібліотечні книги у підвал, приховав їх, і таким чином вони збереглись. На виставці представлені твори професорів і роботи студентів, які з часом теж стали професорами – В. Костецького, О. Сиротенка, І. Штільмана, В. Гуріна. Історія продовжується... До сторіччя Академії готуємо новий альбом “Сто живописних шедеврів”. Сподіваємось, що ці полотна, за планами Міністерства культури України, будуть представлені у більшості музеїв України, а також в інших державах. Ми маємо більше уваги приділяти молоді, виховувати її на традиціях академічної школи – молодь творить майбутнє. Дякуємо стінам Музею, які зберігають наші твори. Вітаю зі святом, всім творчої наснаги!”

В. Д. Сидоренко, директор Інституту сучасного мистецтва, наголосив на тому, що в наш час навчальні програми Академії мають бути багатоманітними, з'являються нові технології – кіно, фото, відео, і вони потребують вивчення. “Академія розвивається і має базуватись на реалістичному і сучасному мистецтві”.

В. І. Гурін, професор Академії: “Сучасне – це наше майбутнє. Найголовніший фах педагога – любов до студентів. Ми маємо дбати про зв'язок поколінь, про передачу знань і досвіду молоді, без секретів, відверто, щиро. Такими були наші вчителі. Тому ми зберегли школу, яка відома у світі, ми зберегли академічні традиції. До нас їдуть вчитися, інтерес до Академії зростає”.

М. А. Стороженко, професор Академії: “В експозиції виставки представлені різні покоління, що заявляють про Школу європейського і світового рівня. Мені хотілося б бачити два крила творчості – від академічного до радикального, необхідно показувати всі мистецькі крила.

Таїна, сила Академії в кольорах – чакрах, від червоного до фіолетового. Ми маємо йти в Академії до мистецтва, де немає Его, панує чистота, безконфліктність, відбувається злиття з божественними силами. Нам не вистачає знань найвищого, просвітлення сьомої чакри. Це філософія.

Академія має стати місцем, де народжується Молитва.

У 1994 році в Академії народилась майстерня сакрального живопису. Ніде в світі немає такої майстерні, де поєднані Вогонь і Вода – сакральне і реалістичне мистецтво. Людський розум всесильний – він об'єднує зриме й незриме. Серед 18 пунктів програми виховання студентів в майстерні найголовніший – “Не твори рабське мистецтво! Дійдемо до злиття з Вищими силами – буде велика Культура”.

У Національному художньому музеї України під час експонування виставки відбулась презентація книги “Мистецька збірка академії” (вступне слово – доктора мистецтвознавства, дійсного члена НАМ України, професора **О. К. Федорюка**).

7 грудня 2012 року у виставкових залах НАОМА відкрилась художня виставка творів провідних професорів, викладачів та студентів, присвячена ювілеві Академії.

На урочистому відкритті виставки були представлені живописні полотна, графічні аркуші, скульптурні композиції, які заявили про високий сучасний рівень майстерності, досвід педагогів і перші здобутки студентів.

В експозиції виставки понад 60 творів, серед них: В. Забашта «Полудневий відпочинок», 2010; В. Гурін «Ранок», 2012; В. Виродова-Готье «Автопортрет», 2010; В. Барінова-Кулеба «Автопортрет у квітчастій хустці», 1998; М. Стороженко «Барочні забави», 1995; Ф. Гуменюк «Байда Вишневецький», 1995; Т. Голембієвська «Портрет Мусич Наталії Абрамівни», 1959; І. Кириченко «Українка», 2009; М. Кочубей «Український народний одяг», 2009; В. Перевальський «Козака несуть», 2000; М. Компанець «Залишок квітучого саду», 2010; А. Чебикін «Почалася зима», 2011; Г. Галинська «Шлях. Пам'яті матері», 2009; І. Пилипенко «Червоний палаццо», 2010 та ін.

14 грудня 2012 року в Національному заповіднику “Софія Київська” відбулось відкриття виставки творів викладачів та студентів Академії “Від Школи до Храму” (виставковий зал “Хлібня”).

У своєму виступі ректор НАОМА, професор **А. В. Чебикін** зазначив: “У ці дні ми святкуємо ювілей Академії – 95 літ від дня заснування. Пишаємось, що отримали дозвіл на проведення виставки сакрального мистецтва в цьому святому місці і є домовленість про проведення наступних виставок.

Майстерня професора М. Стороженка існує вже 18 років. За цей час отримали фахову підготовку і долучилися до світу мистецтва чимало студентів, нині вже відомих художників. У кожного з них глибинне ставлення до сакрального мистецтва і вагомі здобутки. Представлені твори примушують замислитись – чим є для нас духовне мистецтво: лише як невід’ємна частина богослужіння, чи дає нам просвітлення й очищення. Огляд виставки переконує – постане самостійна Україна, помісна церква буде вічною”.

Л. П. Скорик, професор Академії. “Школа – свята річ. У середньовіччі існували школи філософії, мистецтва. Вбиралось все, що створене людством, а потім віддавалось людям. Були школи і в нашій Академії. Зокрема, школа М. Бойчука, яка вимагає достойного висвітлення. Їм’я І. Падалки занесене до списку ста найкращих митців світу.

Нині над ними шумлять Биківнянські сосни і є вічною пам’ять про них. Вони йшли в майбутнє. Якби продовжувалась школа Бойчука, звертались би до іконопису і Візантії.

Закінчилися ті часи, коли керували мистецтвом. Вижила, вистояла Академія, стала вільною. Безперервність завжди мала місце – до сакрального мистецтва в Академії звертались завжди. Метод професора Стороженка – у розумінні підходу одухотворення сакральних споруд, бути чесними у синтезі мистецтва і архітектури і йти в майбутнє.

Нині починається (дуже несміливо) рух до сучасної сакральної архітектури. Ми маємо обов’язок підтримувати цей рух. На виставці представлені сучасні архітектурні проекти: Монастир та церква св. Василя Великого (автор Л. Ско-

рик) та Покровська капличка (автори Р. і Д. Селюки). Хотілося б побажати, щоб зведені храми були достойні архітектури і розписів, які вони мають».

М. А. Стороженко, професор Академії: “Школа – відкритий шлях для багаточуттєвого мистецтва. Наша Академія 95 років зберігає фахову силу, що дає свободу у творчості. Має бути рівновага між школою, мистецтвом і середовищем. Треба творити шедеври, щоб завойовувати простір. З талантом треба бути обережним. Ми знаємо приклади, коли художники, маючи академічну освіту, намагаються творити відеопростір без сформованого світлоглядного начала. Шлях від фахової освіти до віртуального життя непростий, вимагає багато зусиль і знань”.

В. Є. Перевальський, професор Академії: “Школа завжди має велике значення. Існували фахові майстерні храмової культури у всі віки. Український народ гуртувався біля церкви. У 20-х роках ХХ століття почали проектувати і створювати українську храмову архітектуру. Але невдовзі перші досягнення були знищені або ж заборолені. Тепер ми вільні, робимо, що хочемо і можемо. Треба усвідомити, що цей час ми маємо використати на благо народу”.

В експозиції виставки “Від Школи до Храму” було представлено 40 творів іконопису, живопису, скульптури викладачів та студентів Академії. Назвемо деякі з них: М. Стороженко «Син Божий», 1995; І. Гончар «Свята Варвара», 1997; О. Возіанов «Вознесіння. Домашній іконостас», 2000; Ю. Майстренко-Вакулєнко «Чаша Грааля. Христос – Добрий пастор», 2003; К. Бруєвич «Різдво Христове», 2006; О. Ковальчук «Покрова», 1997; Г. Фурс «Доля. Аскольд», 2011; О. Гуртова «Святий Георгій», 1997; Н. Матьє-Цимбалюк «В’їзд в Єрусалим», 1999; Б. Мироненко «Преображення Ісуса Христа», 2012; В. Барінова-Кулеба «Біля Софії Київської. Жебраки», 1991; О. Соловей «Сутінки», 1998; А. Яланський «Дош. Києво-Печерська Лавра», 1981; І. Пилипенко «Весна. Біля Лаври», 2009 та ін.

17 грудня 2012 року у виставковій залі НАОМА відбувся **круглий стіл** кафедри теорії та історії мистецтв “**ФТІМ у ХХІ столітті: Події. Персоналії. Перспективи**”.

Модератори круглого столу Людмила Лисенко та Ольга Балашова запросили до розмови: Т. Кару-Васильєву, Т. Харламову, Д. Клочко, Т. Грущенко, О. Лиховодову, В. Бурлаку, Г. Вишеславського, О. Сидора-Гібелінду, В. Мироненко, З. Чегусову, Л. Савицьку, М. Задорожну, І. Гоборова, О. Баршинову, О. Боримську, Я. Хоменка.

Разом з Н. Романовою, Т. Кікоть, Л. Герман та О. Титаренком учасники круглого столу дали оцінку діяльності провідних педагогів-мистецтвознавців – Платона Білецького, Анни Заварової, Вадима Клеваєва, Віктора Джулая, Юрія Белічка.

Професор кафедри теорії та історії мистецтв Людмила Міляєва поінформувала присутніх про підготовку книги, присвяченої Сергію Подерв’янському. Професор Михайло Криволапов поділився своїм досвідом з організації факультету менеджменту, а також спогадами про

зустрічі з викладачами та студентами Школи мистецтва та дизайну з Утрехту (1991). Ірена Білаш виступила з інформацією про представлення НАОМА у Вікіпедії. Учасники круглого столу висловили думки щодо перспектив розвитку факультету теорії та історії мистецтв у ХХІ столітті.

18 грудня 2012 року у рамках святкування 95-річчя НАОМА відбулась наукова конференція “Творчі засади Української академії мистецтва: традиції та сучасність” (куратор – П. Нестеренко). У програмі були заявлені 30 науковців.

На конференції з аналізом розвитку сучасного мистецтва виступили: доктор мистецтвознавства Д. Степовик (доповідь була присвячена творчості професора М. Стороженка у галузі храмової архітектури); професори Інституту реклами – ректор Є.А. Антонович та завідувач кафедри графічного дизайну С.В. Прищенко; кандидати мистецтвознавства: Ю. Майстренко-Вакулєнко, П. Нестеренко; заслужений діяч мистецтв України Н. Саєнко; аспірантка, асистент-стажист кафедри живопису і композиції К. Кудрявцева; студентка 4 курсу архітектурного факультету М. Гнілоскурєнко.

В обговоренні порушених на конференції мистецтвознавчих проблем взяли участь також наукові співробітники Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України.

18 грудня 2012 року Урочиста академія з нагоди 95-річного ювілею від дня заснування Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури розпочалася з виступу ректора НАОМА, професора **А.В. Чебикіна**, який коротко оповів славу історію Академії. “У буремному 1918 році здійснилася мрія Тараса Шевченка – Українська академія мистецтв постала”. (Лл. 1) Зупиняючись на окремих етапах сходження Академії, інколи драматичних і складних, ректор зазначив: “Академія вистояла, виборолла право бути провідним мистецьким закладом не лише в Україні, а й на теренах Європи. До Академії їдуть навчатися з багатьох країн світу. Впевнено встановлюються міжнародні зв’язки – нас хоче бачити світ. Отримавши класичну академічну освіту, наші випускники успішно працюють за кордоном. Ми оптимісти і впевнено йдемо вперед”.

На завершення свого виступу ректор вручив орден “За заслуги III ступеня” професорові Людмилі Міляєвій, почесні відзнаки: “Заслужений діяч мистецтв України” – професору Роману Адамовичу, “Заслужений працівник культури” – доцентіві Людмилі Лисенко.

Почесні грамоти Міністерства культури України одержали Т. Касьяненко, К. Пламеницька, Л. Товченко, Л. Шемеліна.

Від КМДА Почесну грамоту і годинник було вручено А.Чебикіну, пам’ятні медалі “Києву – 1530” – З. Мойсеєнко, Г. Лотоцькій, Т. Саранденко, Т. Нікітійній, Л. Андрухову та Т. Ігнатенко.

Президент НАМУ Андрій Чебикін за рішенням Президії вручив золоті медалі НАМУ Віктору Бистрякову та Анатолію Давидову, срібну медаль – Остапу Ковальчуку. Золотою медаллю НАОМА був нагороджений Андрій

Яланський, срібною – О. Слаженів, А. Шевельова, Демченко, відзнакою “Гідний шани” – Т. Касьяненко, О. Білянський, Т. Суркіс.

Із привітаннями з нагоди 95-річного ювілею НАОМА виступили: ректор Львівської національної академії мистецтв Андрій Бокотей; ректор Косівського інституту декоративного та прикладного мистецтва С. Мартинюк; директор Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва імені Михайла Бойчука Ренат Салімов та професори Петро Печорний і Василь Андріяшко; президент Міжнародного фонду Ярослава Мудрого В. Стрілко; ректор Київської дитячої академії мистецтв Михайло Чембержі та декан факультету образотворчого мистецтва Наталя Ніколайчук; директор Державної художньої середньої школи імені Т. Шевченка Олена Авраменко; представники Сумського земляцтва та Запорізького художнього музею.

На завершення Урочистої академії відбулось театральне-концертне дійство “Мистецька містерія”, підготовлене студентами Академії.

Ніна Олексенко,
МИСТЕЦТВОЗНАВЕЦЬ